

konu in Terstu ga kaj pogostoma rabijo; postavimo f. „če vežu“; „dulà lajžu?“ sl. „kaj imate“, „kam greste?“ lš. v Monfalkonu: „sono cose da ridere“ (izg. „šono kože“), sl. „ta je smešna“; tukaj je tedaj laški „s“ med dvema samoglasnikoma enak našemu „ž“.

Slovenski „s“ in „š“ sta tudi v laškem in furlanskem jeziku, namreč: laški „s“ se izgovarja pred samoglasnikom kakor slovenski „s“; postavimo, „sapere“, „stringere“ (izg. strindjere), „denso, rimorso.“ Za naš „š“ pa rabijo Lahi „sc“ pred e in i, in „sci“ pred a, o, u; postavimo, „scelerato, scirocco, sciagurato, sciocco, sciupinio“, izgovori „šelerato, širokko, šagurato, šokko, šupinijo“.

Naš „lj“ in „nj“ namestujeta Lahom „gli“ in „gn“; postavimo lš. „figlio, gagliardo, pugno, gnangnera“, izg. filjo, galjardo, punjo, njanjera“.

Za slovenski „g“ rabijo Lahi svoj „g“ pred a, o, u, in „gh“ pred e in i; laški „g“ se sicer izgovarja pred e in i kakor naš „dj“; postavimo „gajo, gondola, guida, ghermire, ghigno“; tako se izgovarja laški kot naš „g“ pred vsakem soglasnikom; postavimo „gridare, gladio“.

Za slovenski „k“ rabijo Lahi „c“ pred a, o, u, in „ch“ pred e in i; postavimo „cavallo, cheto, chiave“, izg. „kavallo, keto, kjave“.

Čerke „h“ nimajo ne Lahi ne Furlani, tedaj bi se je mogli učiti še le v šoli.

Vse druge čerke, ki jih nisem omenil, so Lahom in Slovencom enake; toraj mislim, da kar se izgovarjanja tiče, slovenski jezik ne bo napravil Lahom in Furlanom nobenih težav. (Kon. prih.)

Kratkočasnice.

Kdo je ta junak?

Zastavica.

Pred mano skrite se, kar vas je, vitezi,
V junaštvu me nobeden vas ne prekosí.
Kaj proti men' Štempihar, kaj tudi Samson je?
Kaj moč vojaških trum na stote, tisoče?
Več ko vse te — z orožjem vsem in vso močjó —
Otepem jez jih sam in z golo le pestjo!
Viharni udarci moj' po glavah le leté,
Jim stret' čepine, da možgani vèn fercé,
In to na mahljej vsak — po več stotinam h krat!
Tako jez dan na dan otepem več armad!
Iz bitve vsake vernem zmagonosno se —
Brez rane, ne zgubiv kervi le kapljice.
Verh vse močí mi pripisuje ime celó
Še spred in zad enak obraz in vse teló.

Balantinov.

Železni močnik.

Prišel je pritepenec k neki kmetiški ženi v hišo, in jo prosi, naj bi mu kaj jesti dala. Žena mu nevoljno odgovori, da mu čisto nič nima dati. Lačni pritepenec jo pa le dalje nadlegova in prosi, naj bi mu kaj prinesla, ker je že strašno lačen. Ko se pa žena pri vsem tem sprostiti ne dá, si potepuh izmisli zvijačo in pravi kmetici: Prinesite mi vsaj kosček železa, ponvo in malo vode noter, da si skuham „železen močnik“. Žena mu to dá. On vzame ponvo, dene va-njo kosček železa, nalije vode in postavi vse skupaj k ognju. Kadar voda zavrè, potegne kosček železa iz nje, prosi ženo malo soli, ktere mu tudi dá, in vodo posoli. Zdaj reče ženi: Prinesite mi le še malo moke. Žena mu tudi moke dá, ker je bila zlo željna zvediti, kakošen vendar mora biti „železni močnik“. On moko vsuje v krop, in ko nekoliko časa vrè, postavi ponvo od ognja, odlije krop in zmeša. Nazadnje ji reče še za maslo, si lepo zabeli, z velikim veseljem pojuzina „železni močnik“, si brado obriše in gré naprej. Radovedna žena pa, ktera pred ni imela

čisto nič pri hiši, je zdaj vsega zadosti skupaj nanosila, da je le vidila, kako se kuha — „železni močnik!“

J. S. Kranjskogorski.

Prilika.

Pastir je imel na prostorni in bogati planjavi čedo ovác in svinj. Ščetinaste svinje so odganjale in spodrivale mirne ovce in jim ne privošile obilne paše. Tega so bile mehkoserčne ovčice žalostne in nevoljne ter so se pogostoma posvetovale, kako bi bilo v okom priti spodrivanju. Nazadnje jo znajde stara v zboru veljavna ovca, in začne: Tovaršice! gotovo je, da le zatega del nas hudo imajo preseta, ker smo me ovce in ne preseta. Povaljajmo se po blatu in postanimo, ako ne presetom enake, saj njim podobne, in kaj veljá, preganjanja bo konec. Reče in bilo je storjeno. Nekoliko ovác si omisli v negnjusni gnojnici svinsko obleko. Pastir pa, ki je čedo pasel, je bil kratkega pogleda, in ko jih domú prižene, zapre povaljane ovce s prešiči vred v svinjak. Kaj mislite, kako se je ovcam v svinjaku godilo?

Doberna 25. dan maja 1861.

Jakob Bohinc.

Dopisi.

Na Dunaji 9. junija. y — Včerajšnja seja v zbornici poslancov je bila za nas Slovence imenitna zato, ker je v nji rodoljubni gosp. dr. Lovro Toman zastavil ministertvu pismeno vprašanje (interpelacijo), ktere priprave in naredbe je storilo ali storiti namenilo, da se enkrat izpelje in uresniči ukaz že pred 2 letoma dani, namreč od 8. avgusta 1859. — Kaj veleva ta v času, ko se beseda sedaj zopet oživljena „enakopravnost narodov“ več slišala ni, razglašeni ukaz? Ukaz veleva, da naj se za naprej odstopi od pravila, po katerem se morajo v gimnazijah vsi predmeti samo po nemško učiti in razlagati, da se toraj smejo za to razkladanje rabiti tudi narodni, deželni jeziki. — Interpelacijo Toman-ovo so dragovoljno podpisali Čehi in od Poljakov tudi dr. Smolka. Kar se tiče mož, ki bi imeli v zboru slovenstvo zagovarjati, in ktere je gosp. dr. Toman zastran tega prošil in nagovarjal, ji je pristopil samo verli gospod Černe s Krasa. Mi ne sumničimo in ne natolcujemo, mi ne obrekujemo in ne zasmeujemo nikogar, al gole resnice tudi ne smemo zakrivati, — dela so pokazale, da slovenstvo ima v zboru samo dva zagovornika slovenske kervi, in med njimi pogrešamo še celó Dragotina, kateri je bil v 1. listu „Slovenije“ od leta 1849 s tolikim navdušenjem zaklical „Slavo Slavjanom“ (ponosni glas, v katerem je takrat naš „Dragotin“ ptujo kulturo za nas mačeho imenoval), in kateri je z marsiktero dobro pesmico in zlasti s svojo pravlico „Preklete grablje“ v „Koledarčku“ leta 1855 očitno razodel ljubezen do slovenščine in domovine slovenske, — kateri je uno, ravno za povzdigo slovenščine v šolah namenjeno prošnjo do državnega ministra podpisal in z družimi vred izročil, — kateri je zadnjič v deželnem zboru obljubil, da se bo kakor državni zbornik poganjal za pravico! Tukaj ni dopuščen nikak izgovor, marveč veljá popolnoma: kdor ni z nami, ta je proti nam; ta nam je protivnik. S tem, da našim poslancom za spolnitev gori omenjenega ukaza včeraj nič mar ni bilo, so očitno pokazali svojo misel, da se v slovenskih gimnazijah ne sme nobena reč, tudi slovenski jezik in kerščanski nauk ne, in kaj še le zgodovina ali zemljopis po slovensko učiti!! — Res, vsacega rodoljuba bo zbolelo globoko v serce, ko bo to slišal; toda ne obupajmo, marveč tolažimo se z besedami iz hvale vrednega sastavka zadnjih „Novic“ „Slovenska misel o avstrijski politiki“, ki govore: „opazujemo, da se Slovani, vkljub vsem nemškutarskim overam, od leta do leta bolje zavedajo. Ako je pa tako, to se mora broj slovanskih re-negatov od leta do leta bolj manjšati, broj rodoljubov pa rasti itd.“ Narod je večin. Tolažimo se dalje s pogledom